

ЩОДО ПРАВОВОГО СТАТУСУ КРИПТОВАЛЮТИ В УКРАЇНІ

К. О. Калаченкова

Розвиток сучасних цифрових технологій суттєво вплинув на всю світову економіку. Так, відбувається трансформація певних показників за різними напрямками міжнародного бізнесу та економіки.

Нормативне визначення та регулювання відносин створення, обігу, статусу криптовалют є обмеженим у зарубіжних країнах і відсутнє в Україні, хоча цей елемент ринкових відносин є досить розповсюдженим.

Вищенаведене вказує на актуальність теми дослідження, метою якого є обґрунтування напрямів удосконалення правового регулювання відносин створення, обігу, статусу криптовалют в Україні.

На думку світових експертів у галузі фінансів та економіки, майбутнє всієї міжнародної фінансової системи залежить від актуалізації впровадження та удосконалення нової технології щодо обігу криптовалют.

Найбільш відомою криптовалютою є bitcoin (від англ. bit-одинаця інформації, coin-монета). Воно не має емітента або іншого органу, який здійснював би централізований контроль над її обігом, тобто на транзакції з криптовалюти не можуть впливати банки, податкові, судові та інші державні або приватні органи. Обороти bitcoin контролюється складним алгоритмом і діями її користувачів за відсутності будь-яких посередників або наглядових органів.

Перша криптовалюта bitcoin виникла в 2009 р., і її появу пояснюють економічною кризою 2009 р. основна особливість bitcoin полягає в тому, що вона не прив'язана до жодної з існуючих державних валют, однак, її легко обміняти на долари або євро.

За bitcoin можна купити реальні товари і оплатити послуги, що робить їх платіжним засобом, грошима. Однак в системі bitcoin не існує банківських рахунків, немає єдиного банку, що випускає валюту. Користувачі системи самі створюють одну віртуальну монету, яка перераховується на їх рахунок (гаманець). При цьому, всі рахунки є анонімними і створюються тільки для здійснення однієї транзакції, після чого знищуються. Таким чином, визначити, хто брав участь в угоді і коли, практично неможливо.

В Україні використання криптовалют законодавчо майже не врегульовано. Водночас аудиторські компанії оцінюють український ринок криптовалют 2,5 млрд дол., обмінні пункти та біржі працюють нелегально, а права учасників ринку ніяк не захищені, оскільки неможливо звернутися до суду щодо захисту майнових, інтелектуальних та інших прав на віртуальні активи.

Порівняно нещодавно було прийнято Закон України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення», яким визначено віртуальні активи як цифрове вираження вартості, яким можна торгувати у цифровому форматі або переказувати, і яке може використовуватися для платіжних або інвестиційних цілей. Постачальник послуг, пов'язаних з обігом віртуальних активів, є суб'єктом первинного фінансового моніторингу.

Проте наведеного недостатньо для належного правового регулювання. Питання правового статусу віртуальних активів як об'єктів цивільних та господарських прав та визначення правового статусу учасників ринку та користувачів у сфері віртуальних активів залишаються відкритими. Для розв'язання проблем правового регулювання та легалізації віртуальних активів створено профільний Законопроект № 3637 «Про віртуальні активи».

Аналіз зазначеного Законопроекту дає можливість зробити висновки, що віртуальні активи це криптовалюти, серед яких найпопулярнішими є Bitcoin, Ethereum, Tether, Litecoin

тощо; розраховуватись за допомогою віртуальних активів в Україні буде неможливо. Однак, можна обмінювати їх шляхом бартеру на інші блага, гроші та валютні цінності. Право власності на віртуальний актив набувається з факту його створення, укладення та виконання правочину відносно нього, норм закону або рішення суду і засвідчується володінням ключа такого віртуального активу.

Для теоретичного осмислення феномену і вироблення вітчизняних підходів до врегулювання відносин, пов'язаних із криптовалютами доцільним є аналіз закордонного досвіду регулювання зазначених відносин.

Аналіз міжнародного законодавства щодо правового регулювання створення, обігу, статусу криптовалют показує, що більшість країн прирівнює криптовалюту до законних засобів платежу.

Використання криптовалюти в якості платіжного засобу за реальні послуги і товари спонукало Міністерство фінансів ФРН визнати її засобом розрахунку, таким чином, bitcoin стали різновидом грошей. Міністерство фінансів США зробило заяву про необхідність введення звітності систем, що реалізують обмін bitcoin на долари або навпаки. У грудні 2012 р. обмінник електронної валюти Bitcoin-Central.net отримав ліцензію на банківську діяльність у Франції. в липні 2020 р. Головний суддя окружного суду округу Колумбія Беріл Хауелл заявила, що біткойн є формою грошей і підпадає під дію законодавства про відмивання грошових коштів.

Підсумовуючи можна стверджувати, що Україна впевнено розвивається в напрямку легалізації криптовалют, і підготовлені законопроекти щодо криптовалют мають визначити правовий статус криптовалют. Однак, слід зазначити, що Україна в контексті європейської інтеграції має зобов'язання врахувати міжнародні тенденції до визначення статусу криптовалюти; враховуючи специфіку обігу криптовалют, залишається відкритим питання ідентифікації учасників ринку, вимоги надання дозвільних документів для здійснення господарської діяльності, пов'язаної з обігом криптовалюти, а також питання оподаткування криптовалют.

УДК 342.9; 342.6; 342.5

АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА ПРИЗНАЧЕННЯ ДЕЯКИХ ГОЛІВ ЦОВВ ЗІ СПЕЦІАЛЬНИМ СТАТУСОМ

А. Є. Краковська

На сьогодні існує багато адміністративних процедур. Однією з них є адміністративна процедура призначення на посаду очільників центральних органів виконавчої влади (далі – ЦОВВ), зокрема голів ЦОВВ зі спеціальним статусом, яка закріплена чинним законодавством України. Однак, станом на сьогодні деякі з них не відповідають Конституції України, існують колізії, а відповідні закони України так і не були приведені у відповідність до Основного закону України. У науковій літературі після прийняття змін до Конституції України це питання залишається малодослідженим, а також не вирішеним на практиці.

Викладене вказує на актуальність теми дослідження, яке має на меті узагальнення положень щодо процедури призначення деяких голів ЦОВВ зі спеціальним статусом та розроблення пропозицій щодо її удосконалення на відповідність Конституції України.

Відповідно до частини першої статті 24 Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» центральними органами виконавчої влади зі спеціальним статусом є Антимонопольний комітет України (далі – АКУ), Фонд державного майна України (далі